

Lunds Universitet

VT 2014

Språk och litteraturcentrum

SVEK02

Handledare: Jan Svensson

Examinator: Halldór Ármann Sigurðsson

Igår läraren svärde högt i klassen

En studie av malmöelevers attityd till multikulturellt ungdomsspråk

Av Lotfi Heuman

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	2
1.1 Syfte	2
1.2 Disposition.....	3
2 ANDRASPRÅKSINLÄRNING.....	3
3 SPRÅKVARIETETER	6
3.1 Multietnolekter	7
3.2 Multietniskt ungdomsspråk	8
4 UNDERSÖKNINGEN	13
4.1 Ordföljd – Resultat	15
4.1.1 Ordföljd för första- och andraspråkstalare	19
4.2 Verbböjning – Resultat.....	21
4.2.1 Verbböjning för första- och andraspråkstalare.....	25
5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION	27
LITTERATURLISTA	30
Bilaga 1	32
Bilaga 2	35
Bilaga 3	38
Bilaga 4	41
Bilaga 5	43

1 INLEDNING

Syftet med denna uppsats är att undersöka vilka attityder ungdomar i Malmö har gentemot några bestämda drag av multietniskt ungdomsspråk, närmare bestämt rak ordföljd och okonventionell verbböjning. Bakgrunden till detta är att jag i mitt arbete som lärare på en högstadieskola i Malmö noterat att flera elever använder sig av överraskande verbböjningar, framförallt då de talar med varandra. *Track* istället för *tryckte* och *hållde* istället för *höll* är två exempel. En tidigare undersökning jag genomfört inom ämnet har visat att elever vid en grundskola i Malmö har en tolerant inställning till såväl användandet av okonventionell verbböjning som rak ordföljd vid spetsställning. Denna tidigare studie visade bland annat att 14 % av eleverna använde sig av rak ordföljd, vilket är betydligt högre än vad exempelvis Ganuza (2008:60 och 71 samt 2011:93) redovisar i sina undersökningar.

I denna studie har jag jämfört tre olika skolor i Malmö genom att använda mig av en enkät som fyllts i av elever i årskurserna 8 och 9. Den bakgrundsinformation som informanterna ombads lämna var bland annat modersmål, årskurs och vilket språk de ansåg sig vara bäst på. Detta för att särskilt kunna undersöka om de elever som har svenska som sitt modersmål avviker från övriga elever gällande attityder till multietniskt ungdomsspråk. För att försöka undvika att informanterna fokuserar på vilka språkliga drag som är rätt eller fel har jag valt att inte efterfråga hur länge eleverna bott eller gått i skola i Sverige, även om denna variabel hade kunnat vara intressant för arbetet. Skolornas elevsammansättning skiljer sig åt vad gäller andelen elever som har svenska som sitt modersmål.

1.1 Syfte

Avsikten med uppsatsen är att undersöka inställningen till det multietniska ungdomsspråket samt att fastställa om det finns några skillnader mellan elevernas attityd på de olika skolorna. Min hypotes har varit att på skolor med hög andel andraspråkstalare av svenska skulle användningen av multietniskt ungdomsspråk vara mer utbredd än på skolor där majoriteten av eleverna har svenska som sitt förstaspråk. Detta antagande grundas på att det multietniska ungdomsspråket i större utsträckning skulle användas som markör för grupptillhörighet i områden där flera olika språk förekommer bland de boende. Ytterligare ett syfte är att undersöka om det finns någon skillnad mellan hur utbredd användningen av rak ordföljd och okonventionell verbböjning är. Min hypotes i denna fråga har varit att det förstnämnda draget

används i större utsträckning eftersom eleverna troligtvis oftare blir uppmärksammade på ovanliga former av verbböjning av sin omgivning då det inte krävs en språklärare för att förklara verbböjning, medan det troligtvis gör det för att förklara ordföljden. Dessa båda hypoteser har dock inte blivit bekräftade i undersökningen. Eleverna visar generellt en större benägenhet att använda sig av okonventionella verbböjningar än av rak ordföljd. Enkäterna pekar även mot att första- och andraspråkstalarna har olika attityd till användandet av multietniskt ungdomsspråk beroende på vilken talgemenskap de tillhör. På Stenkulaskolan, som har högst andel andraspråkstalare (drygt 89 %), använder sig eleverna som har svenska som modersmål av multietniskt ungdomsspråk i större omfattning än vad motsvarande elever gör på Möllevångsskolan där andelen elever som har svenska som andraspråk är drygt 59 %. Förhållande är det motsatta vad gäller andraspråkstalarna och på Stenkulaskolan använder denna grupp elever sig av multietniskt ungdomsspråk i mindre omfattningen än vad som sker på Möllevångsskolan.

1.2 Disposition

Uppsatsen inleds med ett avsnitt där centrala begrepp och teorier som rör andraspråksinläring presenteras. I det tredje kapitlet redogörs för olika språkvarieteter med särskild inriktning på multietniskt ungdomsspråk och dess utmärkande drag. Därefter presenteras resultaten av elevenkäterna med fokus på de meningar som avviker från den språkliga standardnormen. I kapitlet analyseras även resultaten utifrån de frågeställningar som presenterats inledningsvis. Arbetet avslutas med en sammanfattning av uppsatsen.

2 ANDRASPRÅKSINLÄRNING

Vad gäller språkinläring görs i vetenskapliga sammanhang åtskillnad mellan första- och andraspråk. Dessa båda termer betecknar i allmänhet i vilken ordning ett språk lärs in. Förstaspråk definieras därför som det språk en individ först tillägnar¹ sig, medan det eller de språk som tillägnas därefter betecknas som andraspråk. Uttrycken L1 och L2, som kommer

---

¹ I litteraturen görs ibland en distinktion mellan tillägnande och inläring. Den första termen syftar i förekommande fall på sådan inläring som sker på ett mer naturligt och intuitivt sätt. Detta tillägnande liknas då vid hur ett förstaspråk lärs in. Inläring syftar istället till en mer medveten och forminriktad process som i det närmaste kan liknas vid hur språk lärs in inom skolan. Termerna kan jämföras vid informell och formell inläring, där den första sker utan undervisning och grundas sig på interaktion med andra språkbrukare medan den andra bygger på formell undervisning (jfr Abrahamsson 2009:15–16).

från engelskans *language*, är andra vanliga förekommande beteckningar och i denna uppsats använder jag dem som synonymer till de svenska termerna första- och andraspråk (se Abrahamsson & Bylund 2012:153–154). En annan beteckning för L2 är *target language* eller, med svensk terminologi, *målspråk*. Den variant av ett språk som en talare använder sig av under tillägnandeprocessen av ett andraspråk benämns som *interlanguage* eller *learner language*. De svenska motsvarigheterna till beteckningarna är *interimspråk* eller *inlärarspråk* och avser enligt Abrahamsson (2009:14) den variation av ett målspråk som en talare använder sig av under en pågående process av tillägnande. Det är med andra ord ett föränderligt språk som är enklare än L2 och som kan betraktas som en etapp på vägen mot en mer normenlig språkbehärskning.

I andraspråkssammanhang används flitigt termen modersmål och då ofta som synonym till förstaspråk. Det ska dock understrykas att inte alla är samstämmiga i att definiera modersmålet som det först tillägnade språket (såsom är fallet för termen förstaspråk). Innebörden av termen modersmål kan variera beroende på vem eller i vilket sammanhang begreppet används. Håkansson (2003:15–16) presenterar fyra olika kriterier som har använts för att förklara begreppet modersmål: ursprungs-, kompetens-, funktions- och attitydkriteriet. Det första kriteriet kan i det närmaste jämföras med definitionen av ett förstaspråk, dvs. att modersmålet är det språk som lärts in först. Kompetenskriteriet betecknar modersmålet som det språk en talare behärskar bäst. Funktionskriteriet är fokuserat på användningen av språk och identifierar modersmålet som det språk en talare använder sig av i störst omfattning. Attitydkriteriet, avslutningsvis, anger att modersmålet är det språk en talare själv identifierar sig med. Om inget annat anges, kommer jag att utgå från ursprungskriteriet då jag i fortsättningen hänvisar till modersmål.²

Som konstaterats inledningsvis anger termerna första- och andraspråk endast inlärningsordningen. Det är därför viktigt att ha i åtanke att behärskningen av ett andraspråk kan vara bättre än förstaspråket. Detta är inte ovanligt i de fall L2 tillägnas i ett land där det är majoritetsspråk och där L1 används i mer begränsade sammanhang, till exempel inom familjen eller med släkt och vänner. Bland annat därför är det vanligt att i

---

² Ett undantag gäller dock enkätundersökningarna som redovisas i avsnitt 4 Undersökningen. Där har elevernas egna svar legat till grund för indelningen av vilka som har svenska som sitt första- eller sitt andraspråk.

andraspråkssammanhang även använda sig av termen flerspråkighet. Med denna avses människor som använder eller behärskar flera olika språk. Abrahamsson & Bylund (2012:154–155) konstaterar att flerspråkighet blivit ett alltmer tilltagande fenomen i flera länder. De skolor där jag genomfört mina enkätundersökningar är, i varierande omfattning, exempel på flerspråkiga miljöer.

En viktig distinktion mellan ett första- och ett andraspråk är hur de tillägnas. Ett modersmål lärs in på naturlig väg, dvs. genom att inläraren blir utsatt för språket direkt från födseln och möter det i alla vardagliga sammanhang och i interaktion med sin omgivning. En viktig aspekt av andraspråksinlärning är att den kognitiva och den språkliga mognaden sällan är synkroniserade. Talarens kognitiva nivå kommer således, i vissa fall, inte att ligga i paritet med förmågan att uttrycka sina intellektuella funktioner på målspråket (Håkansson 2003:166). Härutöver är det inte ovanligt att ett andraspråk lärs in via formell undervisning och att inläraren inte lika ofta möter det i vardagliga sammanhang. Vidare kan det röra sig om en mer begränsad interaktion med omgivningen (åtminstone i de fall inläraren har andra i sin omedelbara närhet med vilka den kan kommunicera på sitt modersmål).

I Hyltenstam (2003:47–48) anges att detta är anledningen till att det införts två olika språkämnar i svenskt skolväsende, svenska och svenska som andraspråk. I skolåldern är barns modersmål till stor del redan utvecklat. Det innebär att uttal, grundläggande regler för samtals- och textstruktur och det så kallade basordförrådet, som omfattar mellan 8 000 och 10 000 ord, behärskas av de infödda talarna. Under skoltiden utvecklas vad som brukar benämnas som språkets utbyggnad. Till denna hör mer komplexa principer för hur språket används i specifika fall, särskilt vad gäller skriftspråk och formellt språk. Till utbyggnaden hör även ett större ordförråd. Just denna sista del av språket ökar drastiskt under skoltiden, med uppemot 3 000 nya ord per år. Elever som får sin undervisning på ett andraspråk ställs därför inför den svåra uppgiften att ta till sig nya ämneskunskaper på ett språk som inte alltid är fullt utvecklat, samtidigt som de ska försöka nå upp till samma språkliga nivå som de infödda talarna redan befinner sig på.

3 SPRÅKVARIETETER

Något som är utmärkande för språk är att de ofta inte används enhetligt utan förekommer i olika varianter. Ett exempel är dialekter där den språkliga produktionen skiftar beroende på vilket geografiskt område språket talas i. Andra faktorer som kan påverka hur ett språk realiserats är situationer, personer eller syften. Det kan räcka med att tänka hur språket används inom en familj runt ett middagsbord och hur samma personer i en annan situation, till exempel under en anställningsintervju, uttrycker sig. Fortsättningsvis kommer jag huvudsakligen att använda mig av termen varietet då jag refererar till olika variationer av ett språk. Fraurud & Bijvoet (2004:390–391) menar att en språkvarietet uppstår då det är möjligt att identifiera olika språkliga drag (exempelvis uttal, ordförråd och grammatik). Dragen ska dessutom delas av en så kallad talgemenskap, dvs. en grupp människor som på något sätt kan avgränsas mot resten av omvärlden.

En distinktion görs mellan varieteter som delas av en större grupp individer, så kallad konventionalisering, och sådana varieteter som uppstår på individuell nivå då enskilda talare använder språket på ett som skiljer sig från normen, så kallad idiolekt.³ I detta arbete kommer jag inte att behandla det senare utan istället fokusera på språkliga varianter som delas av en grupp eller ett nätverk av människor och som grundar sig på sociala processer. I Fraurud & Bijvoet (2004:391) presenteras den amerikanske språkforskaren Charles Fergusons definition av konventionalisering som:

the process by which members of a community somehow come to share the sound-meaning pairings that constitute their means of verbal communication, in spite of the fact that no two speakers speak exactly the same way and the shared language keeps changing.

De utmärkande dragen i en språkvarietet måste delas av dem som ingår i talgemenskapen. Den gemensamma normen för språkbruket kan vara antingen medvetet eller omedvetet men den är nödvändig för att konventionaliseringar ska kunna uppstå.

I detta sammanhang ska även termerna användarbestämmdhet och användningsbestämmdhet introduceras. Den första syftar på sådana språkliga drag som utmärker en enskild talare eller

---

³ Interimspråk som det beskrivs ovan under 2. Andraspråksinlärning är ett exempel på en idiolekt.

en viss talgemenskap i generella termer, exempelvis dialekter. En användningsbestämmd varietet, å andra sidan, är en av flera tillgängliga språkvarieteter som ingår i den repertoar som en talare (eller en talgemenskap) förfogar över. Med begreppet avses sådana språkliga varieteter som en person kan välja att använda sig av i olika situationer eller för vissa bestämda funktioner, exempelvis inom sitt yrke, i samtal med små barn, eller i interaktionen med personer som delar samma fritidsintresse. Gränserna mellan användar- och användningsbestämmda varieteter är inte alltid tydliga, exempelvis om en tänker sig en person som talar dialekt men endast i vissa bestämda situationer. En annan term för användningsbestämmda varieteter är register. Mer om detta i avsnitt 3.2.

I nära samband med de ovan berörda termerna talas även om gruppsspråk (se Fraurud & Bijvoet 2004:393–395). Beteckningen avser en användningsbestämmd variation som delas av en viss grupp användare. Gruppsspråk uppstår ofta för att användarna har ett behov av en gemensam terminologi, antingen för att kunna hålla sin kommunikation hemlig för personer som inte tillhör samma grupp, som ett medel att visa tillhörighet till en viss grupp eller som ett uttryck av motstånd mot vad som betraktas som majoritetsamhället.⁴ Denna sistnämnda funktion av gruppsspråk återkommer jag till i avsnittet 3.2 Multietniskt ungdomsspråk.

3.1 Multietnolekter

I avsnitt 2. Andraspråksinläring redogjordes bland annat för interimspråk, dvs. en form av språkvarietet som uppstår under den period en inlärare tillägnar sig ett nytt språk. Ett sådant inlärspråk kännetecknas av att det är föränderligt och att det över tid kommer att utvecklas mot att närma sig L2. Särskilt i tidiga stadier av andraspråksinläring sägs språkliga drag föras över från L1 över till målspråket (Abrahamsson 2009:45–46). I nära samband med inlärspråk redogör Norrby & Håkansson (2010:202–204) för etnolekter, alltså sådana varieteter som uppstår då andra och tredje generationens invandrare använder sig av ett målspråk men behåller drag från sitt (ursprungliga) modersmål. Då sådana talare använder sig av målspråket är det möjligt att skönja drag som härstammar från förstaspråket. I flerspråkiga områden där flera olika etnolekter finns representerade kan en särskild variant av andraspråk

---

⁴ Register och gruppsspråk liknar varandra i det att de representerar språkvarieteter som talare förfogar över och som kan användas i olika situationer och för olika syften. Men medan den första termen betecknar enskilda individers språkvarietet syftar den andra till varieteter som delas av en talgemenskap.

uppstå, så kallad multietnolekt. Multietnolekt betecknar den språkanvändning som uppkommer då flera olika minoritetsgrupper påverkar och använder ett majoritetsspråk. Till skillnad från vad som är fallet med etnolekt går det inte att urskilja vilket enskilt förstaspråk som finns bakom en multietnolekt. Fortsättningen av detta kapitel kommer att behandla en form av multietnolekt som används av ungdomar.

3.2 Multietniskt ungdomsspråk

I Sverige talas idag flera olika språk vid sidan av svenskan. Sett till befolkningen i sin helhet var andelen invånare med utländsk bakgrund⁵ 19,6 % år 2010 (Hyltenstam & Milani 2012:43). I grundskolan uppgick andelen elever med annat modersmål än svenska till ungefär 21 % år 2013 (Statistisk årsbok för Sverige 2014:447). I storstadsregionerna har det inte sällan uppstått bostadsområden där majoriteten av de boende har en annan språklig bakgrund än svenska. Detta har gett upphov till inhemska varianter av multietnolekter av den typ som beskrivits i föregående avsnitt. Dessa språkvarieteter används främst av ungdomar och har blivit kända under en lång rad olika beteckningar, ofta med anknytning till de områden de används. Enligt Norrby & Håkansson (2010:204) och Fraurud & Bijvoet (2004:401) är en av de mest kända termerna troligen rinkebysvenska, som ofta figurerat i olika medier. Vid sidan av denna kan nämnas fittjaspråk och albysvenska i Stockholmsområdet, gårdstenska och hjällbospråk i Göteborg och rosengårdssvenska i Malmö. Shobresvenska,⁶ svenska på mångspråkig grund och multietniskt ungdomsspråk är ytterligare exempel på beteckningar för språkvarieteterna. I detta arbete har jag valt att företrädesvis använda mig av den sistnämnda benämningen.

Som framgår av rubriken används de varieteter som diskuteras i detta avsnitt typiskt sett av ungdomar. I avsnitt 3 angavs att en språklig varietet kan uppkomma då den delas av en grupp människor som avgränsar sig mot resten av omgivningen, en så kallad talgemenskap. För vuxna invånare i områden som Rinkeby, Rosengård eller liknande, finns inte en tillräcklig utpräglad och gemensam identitetskänsla och det förekommer inte heller en tillräckligt tät

---

⁵ Med utländsk bakgrund avses här personer födda utanför Sverige eller personer med två utrikes födda föräldrar.

⁶ Beteckningen kommer enligt Institutet för språk och språkminnen från hälsningsfrasen Sho bre! som är vanligt förekommande bland ungdomar i stockholmsområdet. Se <http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/nyord/nyord/aktuellt-nyord/2013-10-21-shobresvenska.html>, hämtad 2014-04-20.

kommunikation på svenska mellan individer med olika modersmål för att en talgemenskap ska kunna sägas föreligga. I dessa fall rör det sig snarare om olika former av idiolekter (Fraurud & Bijvoet 2004:398). Det motsatta gäller för de ungdomar som är bosatta i samma område och som använder sig av svenska då de kommunicerar med varandra. Resultaten av några djupintervjuer som gjorts i ämnet visar att språkvarieteterna typiskt talas av ungdomar som växer upp i multikulturella storstadsområden, oavsett om de har utländsk bakgrund eller inte. Vidare används språket främst i kommunikation mellan ungdomar, då inte vuxna är närvarande, som en sorts gruppspråk och som ett medel att avgränsa sig i förhållande till andra som befinner sig utanför talgemenskapen (Fraurud & Bijvoet 2004:401–405). Det multietniska ungdomsspråket har tydliga drag av användningsbestämmdhet – talarna själva betraktar varieteterna som ett gruppspråk som realiserar i olika hög grad beroende på deltagare, situation och syfte. Språkvarieteterna är med andra ord en del av de enskilda talarnas språkliga register.

I litteraturen (Norrby & Håkansson 2010:172–195) beskrivs hur ungdomars språkbruk tenderar att skilja sig från vuxnas. Genom att använda språket på ett annorlunda sätt markerar talarna sin individualitet och sitt avståndstagande från vuxenvärlden. Avvikelserna från den språkliga standardnormen kan ske med olika medel där annorlunda uttalsmönster är vanligt förekommande. Här kan exempelvis nämnas hur det traditionella e-uttalet av *ä* i Stockholmsområdet (*kleder* istället för *kläder*) inte alls är lika vanligt förekommande hos ungdomar som bland vuxna talare. Diskurspartiklar är ytterligare ett exempel på utmärkande drag för ungdomars språkbruk. Diskurspartiklar definieras som småord som är svagt betonade, detta innebär att de ofta innehåller en förbleknad betydelse och kan strykas från ett yttrande utan att det huvudsakliga innehållet i en mening går förlorat. Deras funktion kan å andra sidan vara varierande och partiklarna kan användas för att förmedla talarens attityder (som värderande eller expressiva medel och vaghetsmarkörer), för att markera gränser mellan olika led i talflöden (i form av turtagningsreglerare, fokuserare och anföringsmarkörer) och som markörer för gruppstillhörighet (i form av ungdomsmarkör och som identitetsskapande resurs). Diskurspartiklar är mycket rörliga och kan förekomma i såväl utkanter som i centrala delar av olika yttranden. Exempel på diskurspartiklar är ord som *typ*, *liksom*, *ba*, *du vet*, *ju* och *så här*. Vidare karakteriseras ungdomars språk av att deras samtalsstil som ofta är både emotionell och expressiv. Inte sällan är resonemang underförstådda och budskapet framförs mellan raderna med hjälp av olika röstlägen, direkta anföringar och ljudillustrationer. Två

exempel på ungdomlig samtalsstil är punktstilen och inventeringsstilen. Den första utmärks av att åsikter och tankar uttrycks rättframt samt att argumenten är korta och väldigt direkta. Inventeringsstilen kännetecknas av långa diskussioner där deltagarna med olika medel framför sina ståndpunkter med målsättningen att nå till ett läge där de inblandade kan enas runt en gemensam nämnare. Punktstilen förekommer oftast i samtalssituationer där deltagarna delar samma åsikter eller värderingar i en fråga, medan inventeringsstilen förekommer i situationer där deltagarna inte i förväg är medvetna om de övrigas inställning.

Det ovan berörda är drag som karakteriserar såväl ungdomsspråk som multietniskt ungdomsspråk. Nedan kommer fokus att riktas mot utmärkande aspekter för den senare språkvarieteteten.

Ett av de drag som flitigast undersökts i svenskt multietniskt ungdomsspråk är bruket av rak ordföljd i de fall den språkliga standardnormen föreskriver omvänd ordföljd.⁷ Svenska brukar benämnas som ett V2-språk, dvs. ett språk där verbet ska befinna sig på andra plats i en påståendehuvudsats. Det innebär att olika satsdelar kan inleda en sats, exempelvis subjekt, objekt eller adverbial, men att det finita verbet ändå ska placeras på andra plats.

För att beskriva den svenska ordföljden i påståendehuvudsatser används ofta satsscheman. Exemplet nedan (Ekerot 2011:74) visar på variationsmöjligheterna i en huvudsats.

(1)	FUND	FV	S	SA	IV	O	OÄ
a.	Du	har	←	inte	träffat	honom	än
b.	Än	har	du	inte	träffat	honom	←
c.	Inte	har	du	←	träffat	honom	än
d.	Honom	har	du	inte	träffat	←	än

⁷ Med rak ordföljd menas att satsdelarna i en mening placeras i följande ordning: subjekt – verb – objekt. Omvänd ordföljd förekommer i de fall där någon satsdel som inte är subjekt topikaliseras, exempelvis objekt – verb – subjekt.

Nedan följer ytterligare tre exempel på hur V2-regeln kan realiseras normenligt i svenska, där de sista två meningarna får omvänd ordföljd:

- (2)
- a. Flickan åt lunch tillsammans med sin kompis igår.
  - b. Igår åt flickan lunch tillsammans med sin kompis.
  - c. Tillsammans med sin kompis åt flickan lunch igår.

Ett typiskt drag för multietniskt ungdomsspråk är att meningarna istället skulle realiseras som följer nedan. Notera hur de sista två meningarna behåller den raka ordföljden:

- (3)
- a. Flickan åt lunch tillsammans med sin kompis igår.
  - b. Igår flickan åt lunch tillsammans med sin kompis.
  - c. Tillsammans med sin kompis flickan åt lunch igår.

Den ovan beskrivna raka ordföljden vid spetsställning⁸ har i litteraturen varit en aspekt som sagts utmärka (svenskt) multietniskt ungdomsspråk. Ulla-Britt Kotsinas är den forskare som brukar pekas ut som den första att undersöka den så kallade rinkebysvenskan. Hennes studier gällde ett begränsat antal deltagare och kan snarast ses som en pilotundersökning även om Kotsinas själv framfört att de tillåter hypotetiska diskussioner i ämnet (se Fraurud 2002:28–29). Senare forskare har framfört att den raka ordföljden inte är så utspridd bland ungdomar som ibland gjorts gällande och att den väldigt sällan förekommer i skrift utan istället oftare uppträder i talat språk. Natalia Ganuza har i sin doktorsavhandling från 2008 undersökt hur vanligt förekommande draget är bland ungdomar i Stockholm, Göteborg och Malmö och det är denna avhandling jag har använt som jämförelsematerial för min undersökning. I Ganuzas arbete var den högsta procentuella förekomsten av rak ordföljd cirka 10 %. Detta gällde en kontrollgrupp elever som visade sig ha något högre benägenhet att använda sig av rak ordföljd än den stora grupp elever som undersöktes i studien, där motsvarande siffra var knappt 4 % (2008:60–61 och 68–69). Samtliga deltagarna i Ganuzas undersökning analyserades i skrift (nationellt prov i svenska), muntligt (återberättande av en film) och med avseende på grammatik (genom ett grammatikalitetstest). För kontrollgruppens del genomfördes undersökningen även med hjälp av inspelat material där informanterna samtalade med

---

⁸ Då en annan satsdel än subjekt inleder en mening.

jämnåriga i form av gruppdiskussioner och självinspelningar och framförde muntliga redovisningar i klasserna (2008:36–43). Förutom det faktum att det visat sig finnas stora variationer i förekomsten av rak ordföljd hos olika talare, är ett gemensamt drag att strukturen i större omfattning används i informella samtal mellan ungdomar och mer sporadiskt då någon som inte tillhör talgemenskapen finns närvarande.

Ett annat resultat som framkommit av forskningen är att den raka ordföljden i multietniskt ungdomsspråk även används av individer som har svenska som modersmål. Detta sker dock oftast i interaktion med flerspråkiga ungdomar. Språkvarieteteten blir med andra ord ett medel att visa tillhörighet eller avståndstagande i förhållande till andra (Norrby & Håkansson 2010:209). Ordföljden visar sig även vara kopplad till den ungdomliga samtalsstilen vilket ger ytterligare förklaringar till varför den oftast realiseras vid informella tillfällen mellan ungdomar (Ganuza 2008:72–73).

Ytterligare kännetecken för multietniskt ungdomsspråk är bruket av grammatiska förenklingar, som exempelvis kan komma till uttryck genom utelämnande av böjningar och funktionsord, och bruket av nya ord, inte sällan med influenser från andra språk än svenskan (Norrby & Håkansson 2010:205–206). Det bör understrykas att grammatiska avvikelser från standardnormen och bruket av slanguttryck är drag som utmärker allt ungdomsspråk, även i de fall det rör sig om ett förstaspråk. Ungdomar sägs överlag vara språkliga nyskapare (Norrby & Håkansson 2010:176–177).

Avslutningsvis ska understrykas att Ganuza påpekar hur ungdomarna i hennes studie använder sig av olika drag av multietniskt ungdomsspråk (bland annat rak ordföljd, diskurspartiklar och slanguttryck) då de vill visa solidaritet med jämnåriga eller som ett sätt att identifiera sig med sitt bostadsområde och den språkvarieteteten som används där. De språkliga dragen framkommer dessutom i större utsträckning i informella situationer (2008:121–125). Detta pekar mot att varieteteten bör betraktas som ett gruppsspråk som utgör en del av ungdomarnas register och där framförallt kontexten avgör i vilken utsträckning dragen används.

4 UNDERSÖKNINGEN

Undersökningen består av en tvärsidig enkät som fyllts i av elever i årskurserna 8 och 9 på tre olika högstadieskolor i Malmö. Enkäten (se bilaga 4) är konstruerad med 16 olika meningar där såväl normenliga som avvikande former av ordföljd finns representerade. För att synliggöra elevernas attityder till de olika påståendena får de möjlighet att ta ställning till meningarna genom tre olika alternativ där informanterna kan uppge att de själva hade kunnat använda sig av meningen, att deras vänner skulle kunna använda sig av meningen eller att de anser att meningen är felaktig.

Undersökningen genomfördes på 66 elever i årskurserna 8 och 9 från Stenkulaskolan, 52 elever i årskurserna 8 och 9 från Møllevångsskolan och 92 elever i årskurs 9 från Slottsstadens skola.⁹ Såväl Stenkula- som Møllevångsskolan tillhör den nya centrala stadsdelen Innerstaden i Malmö. Møllevångsskolan är mer centralt belägen medan Stenkulaskolan är placerad i stadsdelens ytterområde, vid gränsen till stadsdelen Öster (tidigare stadsdel Rosengård). Avståndet mellan dessa båda skolor är ca 2 kilometer. Slottsstadens skola ligger i stadsdel Väster (tidigare stadsdel Limhamn-Bunkeflo), ca 4 kilometer från Møllevångsskolan. Skolorna har valts ut på grundval av deras olika elevunderlag och syftet har varit att fastslå om detta leder till skillnader i attityder gentemot multietniskt ungdomsspråk.

Tabell 1. Deltagande elever i undersökningen.

Skola	Antal elever	Antal tjejer	Antal killar	Svenska som andraspråk		Svenska som förstaspråk	
				Antal	%	Antal	%
Stenkula	66	29	37	59	89,4	7	10,6
Møllevången	52	23	29	31	59,6	21	40,4
Slottsstadens	92	45	47	15	16,3	77	83,7
TOTAL	210	97	113	105	50	105	50

⁹ Av utrymmesskäl refererar jag till skolorna som Stenkula, Møllevången och Slottsstadens i tabellerna.

I tabell 1 ges en översikt över deltagande elever från de olika skolorna. Det ska poängteras att indelningen i svenska som första- och andraspråk är baserad på elevernas egna svar i enkäterna och har inte styrkts på något annat sätt.¹⁰ De enkäter där förstaspråket av olika anledningar inte framgår tydligt har markerats som osäkra och har räknats till elever som har svenska som sitt andraspråk. I de fall informanterna inte fyllt i någon mening eller lämnat en sida blank har detta naturligtvis beaktats vid uträkningen av den procentuella fördelningen. Stenkulskolan är den skola med högst andel elever som har svenska som sitt andraspråk (drygt 89 %) medan Slottstadens skolan har högsts andel elever som har svenska som sitt förstaspråk (knappt 84 %). På Möllevångsskolan är skillnaderna mellan elevgrupperna inte lika uttalad och drygt 59 % av eleverna är andraspråkstalare av svenska.

I undersökningen prövades i vilken utsträckning avvikande varianter av ordföljd och verbböjning användes av eleverna själva eller av deras vänner, eller om de ansåg att varianterna lät felaktiga. De två särskilda dragen i det multietniska ungdomsspråket kommer att behandlas var för sig i den fortsatta framställningen. I följande tabeller har jag av utrymmesskäl ersatt svarsalternativens formuleringar med siffor.

(4)

1. Jag hade kunnat säga så
2. Mina kompisar hade kunnat säga så
3. Jag tycker meningen låter fel.

I instruktionerna till eleverna angavs att det var möjligt att välja flera svarsalternativ till en och samma mening. Några har valt att kryssa i samtliga tre alternativ. Detta har jag tolkat som att informanten och dess vänner använder sig av det särskilda draget trots att hen anser att det är felaktigt.¹¹ Eftersom eleverna fått möjlighet att välja fler svarsalternativ är inte summan av dem 100 %. Procentsatserna är istället uträknade utifrån hur många elever som kryssat i de olika alternativen. Enkätsvaren finns sammanställda i detalj i bilagorna 1-3. Där redovisas svaren för de tre deltagande skolorna, dels för eleverna i sin helhet, dels uppdelat i elever som har svenska som sitt andra- och sitt förstaspråk.

---

¹⁰ I detta fall har alltså attitydkriteriet avgjort vilket modersmål informanterna har, jfr ovan avsnitt 2 Andraspråksinlärning.

¹¹ Vissa informanter har på eget bevåg kommenterat sina val; några har uppgett att de använder uttrycket trots att de vet att den anses vara fel, eller att de använder den då de är trötta.

4.1 Ordföljd – Resultat

Ett utmärkande drag för multietniskt ungdomsspråk är förekomsten av rak ordföljd vid spetsställning. I enkäten uppvisar fyra meningar detta språkliga drag:

(5)

5. Imorgon mina kusiner kommer för att hälsa på
7. Där borta den snygga killen går
8. Oftast vi får läxor i början av veckan
11. Läraren gick först och sen eleverna gick efter

I detta avsnitt ska de olika skolornas resultat närmare analyseras. Tabell 2 ger en översikt av resultaten för varje enskild skola. I tabellerna 3-6 redovisas informanternas attityd till de enskilda meningarna.

Tabell 2. Svartsfördelning för meningar med rak ordföljd.

Rak ordföljd Meningar 5, 7, 8 och 11	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	32	74	198	12,2 %	28,2 %	75,6 %	262
Möllevången	45	51	141	21,8 %	24,8 %	68,4 %	206
Slottsstaden	23	46	325	6,3 %	12,5 %	88,6 %	367
TOTAL	100	171	664	12 %	20,5 %	79,5 %	835

Min inledande frågeställning var i vilken mån eleverna använder sig av omvänd ordföljd. Resultaten av enkäterna visar att denna benägenhet är hög, mellan 6,3 % och 21,8 %, särskilt jämfört med de resultat som Ganuza redovisar (3,9 % och 10,2 %) och som använts som jämförelsematerial i detta arbete.¹² Det ska påpekas att kontrollgruppen i Ganuzas undersökning visade störst disposition till rak ordföljd. En anledning till att resultaten mellan de två grupperna skiljer sig åt i hennes doktorsavhandling är att den mindre gruppen även analyserades utifrån gruppkonversationer, självinspelningar och muntliga redovisningar inför klasskamrater (2008:37). I min undersökning har eleverna inte undersökts i vare sig tal eller skrift som de själva producerat.

¹² Det bör påpekas att antalet deltagande elever i min undersökning (210 stycken) bör kunna jämföras med deltagarna i Ganuzas studie (126 stycken), varför detta inte påverkat resultatet (Ganuza 2008:36).

Anledningarna till skillnaderna mellan Ganuzas och mina resultat är inte självklara, men en tänkbar förklaring skulle kunna vara att det multietniska ungdomsspråket spridit sig och blivit vanligare bland ungdomar och då inte bara i områden där andra språk än svenska är vanligt förekommande. Här ska dock framhållas att Ganuzas doktorsavhandling hade som syfte att undersöka i vilken utsträckning elever använder sig av rak ordföljd. Det visade sig att resultaten var lägre än vad som var förväntat och att detta språkliga drag främst används i samtal mellan individer som tillhör samma talgemenskap (se ovan avsnitt 3.2 Multietniskt ungdomsspråk). I detta arbete har avsikten varit att undersöka ungdomarnas attityd till multietniskt ungdomsspråk och detta är en tänkbar förklaring till skillnaderna i resultaten. I förevarande arbete har elevernas hållning till rak ordföljd undersökts och det är med andra ord tänkbart att informanterna har en tillåtande inställning till bruket av den språkliga varieteten även om de inte nödvändigtvis använder sig av den i särskilt stor omfattning. Ytterligare analyser där eleverna undersöks i egenproducerat tal och skrift skulle kunna ge klarare besked om det verkligen rör sig om en ökad användning av rak ordföljd eller inte. Djupintervjuer med några elever skulle även kunna behövas för att med större säkerhet uttala sig om deras attityd i frågan. I samband med ytterligare studier i ämnet hade det även varit intressant att undersöka om ordföljdmönstren påverkas av vilken satsdel som blir spetsställd (jfr ovan 3.2 Multietniskt ungdomsspråk).

Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av svarsresultaten för de enskilda meningarna i enkäten.

Tabell 3. Mening 5 – Imorgon mina kusiner kommer för att hälsa på

Mening 5	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	8	15	56	12,1 %	22,7 %	84,8 %	66
Möllevången	10	12	41	19,2 %	23,1 %	78,8 %	52
Slottsstaden	2	7	88	2,2 %	7,6 %	95,7%	92

Tabell 4. Mening 7 – Där borta den snygga killen går

Mening 7	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	2	13	58	3 %	19,7 %	87,9 %	66
Möllevången	2	15	41	3,8 %	28,8 %	78,8 %	52
Slottsstaden	4	12	81	4,3 %	13 %	88 %	92

Tabell 5. Mening 8 – Oftast vi får läxor i början av veckan

Mening 8	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	8	17	49	12,3 %	26,2 %	75,4 %	65
Möllevången	20	11	27	39,2 %	21,6 %	52,9 %	51
Slottsstaden	9	11	79	9,8 %	11,9 %	85,9 %	92

Tabell 6. Mening 11 – Läraren gick först och sen eleverna gick efter

Mening 11	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	14	29	35	21,5 %	44,6 %	53,8 %	65
Möllevången	13	13	32	25,5 %	25,5 %	62,7 %	51
Slottsstaden	8	16	77	8,8 %	17,6 %	84,6 %	91

Elevernas svar på de föreslagna meningarna visar att den största acceptansen för normavvikande ordföljd återfinns i meningarna 5, 8 och 11 där tidsadverbialet är spetsställt. De två sista meningarna får störst bifall av informanterna. En tänkbar förklaring kan vara att eleverna upplever påstående 8 som en korrekt beskrivning av sakförhållanden¹³ och att mening 11 i högre grad godtas eftersom den språkliga avvikelsen återfinns först efter konjunktionen. Den mening som är minst använd av informanterna är 7. Den tidigare beskrivna ordföljden i svenska tillåter normalt inte att ett verb placeras sist i en påståendesats. En sådan konstruktion är godkänd i exempelvis utropssatser och bisatser, men inte som i

¹³ Detta är åtminstone den uppfattning jag fått i mitt arbete som lärare och i kontakt med elever på olika grundskolor.

föreliggande exempel. Därför kan det tyckas förvånande att 4,3 % av eleverna på Slottstadens skola uppger att de hade kunnat säga så. Än mer anmärkningsvärt är det faktum att eleverna på denna skola säger sig använda meningen i högre utsträckning än såväl Stenkulaskolan som Möllevångsskolan. I övriga fall uppvisar eleverna på Slottsstadens skola alltid mindre benägenhet att använda sig av avvikande språkliga drag jämfört med skolorna med högre andel andraspråkstalare.

Min hypotes om att skolor med högre andel andraspråkstalare entydigt skulle använda sig av multietniskt ungdomsspråk i större utsträckning kunde inte verifieras i denna del av undersökningen. Trots att Stenkulaskolan har 89,4 % elever med ett annat modersmål än svenska visar de en mindre benägenhet till att använda sig av rak ordföljd än eleverna på Möllevångsskolan där motsvarande procentsats är 59,6 %. Av eleverna på Stenkulaskolan anger drygt 12 % att de använder sig av rak ordföljd mot Möllevångsskolans knappa 22 %. Motsvarande siffra för Slottsstadens elever är 6,3 % (jfr tabell 2). Som framgår här nedan jämnas dessa skillnader ut något om en även ser till vad eleverna uppgivit om deras vänners språkanvändning. Enkätens resultat för okonventionell verbböjning pekar i samma riktning som det ovan anförda (se nedan avsnitt 4.2 Verbböjning – resultat).

Vad gäller elevernas attityd till bruket av rak ordföljd får den anses vara relativt liberal. En summering av enkätsvaren för vad eleverna själva säger sig använda med vad deras vänner använder sig av ger relativt höga procentuella fördelningar. För Stenkula- Möllevångs- och Slottstadens skola blir resultaten 40,6 %, 46,6 % och 18,8 %. Motsvarande siffror för de svar där informanterna anser att meningarna är felaktiga är 75,6 %, 68,4 % och 88,6 %. Jag har redan poängterat skillnaderna mellan resultaten som Ganuza redovisar och de jag funnit i min undersökning. Här ska återigen understrykas att Ganuza undersökt i hur stor utsträckning ungdomar de facto använder sig av rak ordföljd medan jag undersökt vilken deras inställning är. Det är därför tänkbart att eleverna har en tillåtande inställning till de språkliga dragen utan att för den sakens skull använda sig av dem i lika stor utsträckning.

4.1.1 Ordföljd för första- och andraspråkstalare

I detta avsnitt ska ordföljdmönstret närmare granskas med fokus på informanternas språkliga bakgrund. Enkätsvaren redovisas här med distinktionen elever som har svenska som sitt andra- eller sitt förstaspråk.

Tabell 7. Mening 5 – Imorgon mina kusiner kommer för att hälsa på

Mening 5	Svenska som andraspråk			Svenska som förstaspråk		
	1	2	3	1	2	3
Stenkula	11,9 %	23,7 %	84,7 %	14,3 %	14,3 %	85,7 %
Möllevången	32,3 %	25,8 %	74,2 %	4,8 %	33,3 %	71,4 %
Slottsstaden	6,7 %	13,3 %	86,7 %	1,3 %	6,5 %	97,4 %

Tabell 8. Mening 7 – Där borta den snygga killen går

Mening 7	Svenska som andraspråk			Svenska som förstaspråk		
	1	2	3	1	2	3
Stenkula	1,7 %	20,3 %	89,8 %	14,3 %	14,3 %	71,4 %
Möllevången	6,5 %	32,3 %	77,4 %	0 %	23,8 %	80,9 %
Slottsstaden	6,7 %	26,7 %	80 %	3,9 %	10,4 %	89,6 %

Tabell 9. Mening 8 – Oftast vi får läxor i början av veckan

Mening 8	Svenska som andraspråk			Svenska som förstaspråk		
	1	2	3	1	2	3
Stenkula	13,8 %	27,6 %	71,4 %	0 %	14,3 %	100 %
Möllevången	46,7 %	16,7 %	50 %	28,6 %	28,6 %	57,1 %
Slottsstaden	6,7 %	20 %	80 %	10,4 %	10,4 %	87 %

Tabell 10. Mening 11 – Läraren gick först och sen eleverna gick efter

Mening 11	Svenska som andraspråk			Svenska som förstaspråk		
	1	2	3	1	2	3
Stenkula	20,7 %	44,8 %	53,4 %	28,6 %	42,9 %	57,1 %
Möllevången	26,7 %	20 %	66,7 %	23,8 %	33,3 %	57,1 %
Slottsstaden	13,3 %	26,7 %	80 %	7,8 %	15,6 %	84,4 %

Ett generellt mönster som framträder ur tabellerna ovan är att andraspråkselever i större utsträckning använder sig av språkliga drag som avviker från den språkliga standarnormen.

Detta gäller dock inte för Stenkulaskolan och kommenteras närmare nedan. Med undantag för mening 7 visar eleverna på Slottsstadens skola mindre benägenhet att använda sig av rak ordföljd än vad som är fallet för informanterna på övriga skolor. I föregående avsnitt påpekades hur mening 7 utmärker sig från övriga. Bland de undersökta skolorna visar andaspråkseleverna på Slottsstadens skola starkast välvilja till konstruktionen. Det ska understrykas att förstaspråkseleverna på denna skola uppger att de använder sig av formuleringen i högre grad än eleverna på Møllevångsskolan. Jag har inte lyckats formulera en god förklaring till detta faktum. Även vad gäller mening 8 utmärker sig förstaspråkstalarna på Slottsstadens skola med att använda sig av rak ordföljd i högre utsträckning än vad motsvarande grupp gör på Stenkulaskolan.¹⁴

En intressant jämförelse kan göras mellan Stenkula- och Møllevångsskolan. På förstnämnda skola är andelen elever som har svenska som sitt andraspråk (89,4 %) alltså högre än vad som är fallet för Møllevångsskolan (59,6 %). Det visar sig dock att andraspråkseleverna på Stenkulaskolan använder sig av rak ordföljd i mindre omfattning än vad motsvarande grupp gör på Møllevångsskolan. Förhållandet är det motsatta vad gäller elever som har svenska som sitt förstaspråk. Med undantag för mening 8, visar eleverna på Stenkulaskolan större acceptans för rak ordföljd än eleverna på Møllevångsskolan. Det ska understrykas hur andraspråkstalarna på Stenkulaskolan generellt är mer normenliga än sina skolkamrater som uppgett att de har svenska som sitt förstaspråk. Här uppstår en situation där modersmålstalarna använder sig av multietniskt ungdomsspråk i större utsträckning än vad andraspråkstalarna gör.

Det är med andra ord möjligt att skönja två talgemenskaper med olika attityd gentemot multietniskt ungdomsspråk på de båda skolorna. Andraspråkstalarna på Stenkulaskolan är mindre benägna att använda sig av multietniskt ungdomsspråk än vad deras jämnåriga på Møllevångsskolan är. Resultaten kan tolkas som att denna grupp vill göra mindre avvikelser från den språkliga standarnormen. En tänkbar förklaring kan vara att det är viktigt för eleverna att visa att de behärskar den språkliga normen. Samtidigt uppvisar eleverna som har svenska som sitt förstaspråk på Stenkulaskolan en högre acceptans mot avvikande ordföljd än

---

¹⁴ För mening åtta ska återigen poängteras att elevernas attityd kan ha blivit påverkat av dess innebörd som nog uppfattas som korrekt av flera ungdomar.

vad eleverna på Møllevångsskolan gör. En möjlig förklaring kan vara att denna elevgrupp vill visa sin delaktighet i talgemenskapen och att de därför i större utsträckning använder sig av drag av multietniskt ungdomsspråk. Att förhållandet är det motsatta på Møllevångsskolan kan möjligen förklaras med att talgemenskapen där ser annorlunda ut. Andelen andraspråkstalare är lägre och ett sätt för dessa elever att markera sin grupptillhörighet är genom det multietniska ungdomsspråket. Förstaspråkstalarna på Møllevångsskolan visar mindre benägenhet att vilja ingå i andraspråkstalarnas talgemenskap och detta kan förklaras med att de inte är en lika låg andel elever som på Stenkulaskolan och därför inte har behov att visa lika stor solidaritet med övriga elever. Ytterligare undersökningar krävs dock för att kunna fastslå detta med säkerhet.

4.2 Verbböjning – Resultat

Tidigare har angetts att avvikelser från grammatiska strukturer och förenklingar utgör ett av särdragen för såväl ungdomsspråk som för multietniskt ungdomsspråk. I enkäten har fyra meningarna olika former av okonventionell verbböjning:

(6)

2. Någon tjuvade min cykel idag
6. Hon hållde på och störa under hela lektionen
9. Jag track på knappen, men Tv:n funkade ändå inte
12. Han svärde att han skulle ta med min telefon idag

Informanternas inställning till meningarna kommer att diskuteras i detta avsnitt. Till att börja med redovisas skolornas generella attityd till verbböjning i tabell 11. I tabellerna 12-15 presenteras svarsfördelningarna för de enskilda meningarna.

Tabell 11. Svarsfördelning för meningar med okonventionell verbböjning.

Verbböjning Meningar 2, 6, 9 och 12	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	67	110	147	25,6 %	42 %	56,1 %	262
Møllevången	83	84	102	40,5 %	41 %	50 %	205
Slottsstaden	18	70	321	4,9 %	19,1 %	87,5 %	367
TOTALT	168	264	570	20,1 %	31,7 %	68,3 %	834

Inledningsvis ska nämnas att mening 2 i strikt mening inte utgör ett avsteg från den språkliga standardnormen. Verbet *tjuva* finns upptaget i Svenska Akademiens Ordlista i samma betydelse som verbet stjäla. En sökning på Språkbankens korpus Korp,¹⁵ avgränsad till akademiska texter, skönlitteratur, tidningstexter och tidskrifter, indikerar att verbet främst används i samband med sport och idrott i betydelse av att tjuvstarta eller att tänja på reglerna samt att det verkar vara vanligast förekommande i informellt språk som en markör för en mild form av stöld. I mitt arbete som lärare har jag hört såväl elever som pedagoger kommentera användningen av *tjuva* som något inkorrekt och jag ville därför undersöka hur spritt bruket är på skolorna.

Vad som framträder väldigt tydligt vid en jämförelse med ordföljdsmonstren, är att informanterna på Stenkula- och Möllevångsskolorna i avsevärt högre grad angett att de använder sig av verbböjning som står i strid mot den språkliga normen. För dessa två skolor är andelen elever som angett att de använder sig av uttrycken runt dubbelt så hög jämfört med rak ordföljd (25,6 % och 40,5 % mot 12,2 % och 21,8 %). Detta gäller dock inte för Slottsstadens skola där rak ordföljd visade sig vara mer använt än okonventionell verbböjning (6,3 % mot 4,9 %).

Några elever har i enkäterna på eget bevåg skrivit att de är medvetna om att vissa meningar är felaktiga men att de ändå använder sig av dem. En möjlig förklaring till den höga andelen okonventionella böjningar kan vara kopplad till de förda resonemangen om användar- och användningsbestämmdhet och gruppspråk (jfr avsnitt 3 Språkvarieteter). Det är tänkbart att talgemenskapen har detta språkliga drag som en form av kännetecken eller utmärkande drag.

Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av svarsresultaten för de enskilda frågorna.

---

¹⁵ <http://spraakbanken.gu.se/korp/>; Språkbanken, hämtad 2014-04-08.

Tabell 12. Mening 2 – Någon tjuvade min cykel idag

Mening 2	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	28	35	20	42,4 %	53 %	30,3 %	66
Möllevången	35	23	17	67,3 %	44,2 %	32,7	52
Slottsstaden	4	17	81	4,3 %	18,5 %	88 %	92

Tabell 13. Mening 6 – Hon hållde på och störa under hela lektionen

Mening 6	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	9	29	49	13,6 %	43,9 %	74,2 %	66
Möllevången	16	17	32	30,8 %	32,7 %	61,5 %	52
Slottsstaden	4	26	75	4,3 %	28,3 %	81,5 %	92

Tabell 14. Mening 9 – Jag track på knappen, men Tv:n funkade ändå inte

Mening 9	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	14	23	40	21,5 %	35,4 %	61,5 %	65
Möllevången	21	21	21	42 %	42 %	42 %	50
Slottsstaden	4	9	87	4,3 %	9,8 %	94,6 %	92

Tabell 15. Mening 12 – Han svärde att han skulle ta med min telefon idag

Mening 12	Antal elever som valt svarsalternativet			Procentuell andel elever som valt svarsalternativet			Antal elever som svarat
	1	2	3	1	2	3	
Stenkula	16	23	38	24,6 %	35,4 %	58,5 %	65
Möllevången	11	23	32	21,6 %	45,1 %	62,7 %	51
Slottsstaden	6	18	78	6,5 %	19,6 %	84,8 %	91

Bland de undersökta verben är *tjuva* det mest använda av eleverna på Stenkulaskolan och Möllevångsskolan (42 % respektive 67 %). Vad som kan tyckas anmärkningsvärt är resultaten från Slottsstadens skola. Denna är som tidigare nämnts minst benägen att använda sig av drag av multietniskt ungdomsspråk. Eftersom *tjuva* inte är en felaktig verbanvändning är det något

förvånande att eleverna i högre grad använder sig av verbet *svärde* istället (4,3 % respektive 6,5 %).¹⁶

Med undantag för verbet *svärde* visar eleverna på Möllevångsskolan sig ha en mer positiv inställning till de verbformer som presenteras i enkäten än vad eleverna på Stenkulaskolan har. I likhet med vad som är fallet för rak ordföljd får min hypotes om vilka skolor där det multietniska ungdomsspråket är mest utbrett inte stöd av undersökningen (jfr avsnitt 4.1 Ordföljd – resultat). Trots att Stenkulaskolan har en högre andel andraspråkstalare än Möllevångsskolan är eleverna på sistnämnda skola mer benägna att använda sig av multietniskt ungdomsspråk.

Mitt antagande var att verbböjningen skulle visa sig mer lik standardspråket av den anledningen att det är ett normbrott som är väldigt lätt att identifiera och justera. Att förklara på vilket sätt ett verb böjs korrekt är en tämligen enkel uppgift för en person med goda språkkunskaper i svenska. För ordföljden förhåller det sig annorlunda. Även om någon lätt kan avgöra om en mening låter avvikande är det inte lika enkelt att förklara anledningarna till att ordföljden inte är normenlig. V2-regeln är en mer omedveten process och utan relevant utbildning saknas terminologin för att klargöra den. Det anförda borde leda till att elever löper större chans att bli uppmärksammade på om deras verbanvändning är avvikande. Det är något de flesta lärare på en skola sannolikt kommenterar. Vad gäller ordföljden är det troligare att det enbart är lärare i svenska eller i svenska som andraspråk som gör motsvarande klargöranden.

Det som beskrivits ovan verkar dock inte ha medfört någon effekt för skolorna med hög andel andraspråkstalare. Samtliga meningar som rör verbböjning används i större utsträckning av informanterna än vad som är fallet för ordföljdsavvikande meningar. Elevernas attityd till verbböjningarna får anses vara mycket liberal. För Stenkula-, Möllevångs- och Slottstadens skola anger respektive 42 %, 41 % och 19,1 % av eleverna att deras vänner använder sig av meningarna (se tabell 11). En summering av svarsalternativ 1 och 2 ger 67,6 %, 81,5 % och

---

¹⁶ Det ska dock hållas i åtanke att skillnaden inte blir lika markant om en istället tittar på antalet elever, 4 respektive 6 stycken.

24 %. Mostvarande siffror för svarsalternativ 3, dvs. att meningen anses felaktig, är 56,1 %, 50 % och 87,8 %. Förhållningssättet är således mer liberalt till avvikande verbböjningar än till rak ordföljd, i strid med vad jag hade som utgångspunkt vid starten av undersökningen.

4.2.1 Verbböjning för första- och andraspråkstalare

I det följande redovisas elevsvaren med särskilt fokus på hur första- och andraspråkstalarna på de undersökta skolorna ställt sig till de meningar som presenterats i enkäten.

Tabell 16. Mening 2 – Någon tjuvade min cykel idag

Mening 2	Svenska som andraspråk			Svenska som förstaspråk		
	1	2	3	1	2	3
Stenkula	38,9 %	50,8 %	32,2 %	71,4 %	42,9 %	14,3 %
Möllevången	80,6 %	41,9 %	19,4 %	47,6 %	47,6 %	52,4 %
Slottsstaden	6,7 %	40 %	66,7 %	3,9 %	14,3 %	92,2 %

Tabell 17. Mening 6 – Hon hållde på och störa under hela lektionen

Mening 6	Svenska som andraspråk			Svenska som förstaspråk		
	1	2	3	1	2	3
Stenkula	11,9 %	47,5 %	72,9 %	28,6 %	14,3 %	85,7 %
Möllevången	42,9 %	28,6 %	28,6 %	14,3 %	38,1 %	61,9 %
Slottsstaden	6,7 %	26,7 %	73,3 %	3,9 %	28,6 %	83,1 %

Tabell 18. Mening 9 – Jag track på knappen, men Tv:n funkade ändå inte

Mening 9	Svenska som andraspråk			Svenska som förstaspråk		
	1	2	3	1	2	3
Stenkula	20,7 %	34,5 %	62,1 %	28,6 %	42,9 %	57,1 %
Möllevången	41,4 %	37,9 %	44,8 %	42,9 %	47,6 %	38,1 %
Slottsstaden	26,7 %	13,3 %	73,3 %	0 %	9,1 %	98,7 %

Tabell 19. Mening 12 – Han svärde att han skulle ta med min telefon idag

Mening 12	Svenska som andraspråk			Svenska som förstaspråk		
	1	2	3	1	2	3
Stenkula	22,4 %	36,2 %	58,6 %	42,9 %	28,6 %	57,1 %
Möllevången	26,7 %	43,3 %	60 %	14,3 %	47,6 %	66,7 %
Slottsstaden	26,7 %	20 %	73,3 %	2,6 %	19,5 %	87 %

Tabellerna 16-19 pekar i samma riktning som resultaten för ordföljd (se ovan avsnitt 4.1.1 Ordföljd för första- och andraspråkstalare). Elever som har svenska som sitt förstaspråk använder sig av okonventionell verbböjning i mindre omfattning än övriga elever. I likhet med tidigare resultat kan påpekas hur den lägsta procentuella andelen svarsalternativ 1 kommer från elever på Slottstadens skola.

Som i fallet med rak ordföljd utgör Stenkulaskolan ett undantag vad gäller vilka elever som är mest benägna till normavvikelser. Andraspråkstalarna på denna skola är mindre villiga att använda sig av multietniskt ungdomsspråk än vad förstaspråkstalarna är. I avsnitt 4.1.1 ovan diskuterades skillnaderna mellan första- och andraspråkstalaras attityd till multietniskt ungdomsspråk särskilt på Stenkula- och Möllevångsskolan. Där underströk jag hur eleverna på skolorna verkar ha motsatt inställning till de avvikande varieteterna. På skolan med högst andel andraspråkstalare (Stenkulaskolan) är denna grupp mindre benägen att använda sig av okonventionell verbböjning än vad förstaspråkstalarna är. Möllevångsskolans elever uppvisar motsatt attityd. Där är andraspråkstalarna mer välvilligt inställda till avvikande språkanvändning än vad förstaspråkstalarna är. Teorin om att skolorna har två olika talgemenskaper där Möllevångsskolans elever inte är lika benägna att ackommodera sig till övriga kan därför anses få stöd även vad gäller de okonventionella verbböjningarna.

Tidigare har jag påpekat hur det inledande antagandet att avvikande verbböjning skulle vara mindre vanligt förekommande än rak ordföljd inte kunnat styrkas i min undersökning. Ett undantag gäller dock för de elever på Slottsstadens skola som har svenska som sitt förstaspråk. Enkätsvaren därifrån visar att de elever som använder sig av multietniskt ungdomsspråk i högre utsträckning genomför det i form av rak ordföljd än genom okonventionell verbböjning.

En tänkbar förklaring till att verbböjning används i större utsträckning än rak ordföljd kan vara att detta språkliga drag är mer markerat än ordföljden. Jag har tidigare framfört att elever som använder sig av verbformer som *track*, *svärde*, *hållde* och liknande troligen oftare blir uppmärksammade på hur dessa avviker från standardspråket. Jag har gjort gällande att detta skulle bero på att de är lättare att förklara och korrigera än vad avvikande ordföljd skulle vara, åtminstone för de som inte är språklärare. Ett särskiljande drag för alla typer av ungdomsspråk är avståndstagandet från vuxennormen (se ovan avsnitt 3.2 Multietniskt ungdomsspråk). De elever som väljer att använda sig av det multietniska ungdomsspråket som en markering av sin grupp tillhörighet kan därför vara mer benägna att nyttja sig av verbböjning eftersom detta drag tydligare än ordföljden skulle visa sig vara avvikande från den språkliga standarden. Som framförts tidigare skulle ytterligare undersökningar där deltagarna intervjuas och där deras egna producerat tal analyseras kunna klargöra om detta antagande är korrekt eller inte.

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

De frågeställningar som uppsatsen avser att besvara är vilken attityd eleverna på tre högstadieskolor i Malmö visar gentemot multietniskt ungdomsspråk och då särskilt ordföljd och verbböjning som används i strid mot den språkliga standardnormen. Syftet är vidare att undersöka vilka av nämnda drag som är mest accepterat av eleverna, vilka attityder som kan skönjas hos informanterna och om det är möjligt att påvisa att normavvikelserna skiljer sig åt beroende på elevernas språkliga bakgrund. Två hypoteser som presenteras är att okonventionell verbböjning skulle vara mindre förekommande än rak ordföljd, samt att eleverna på den skola med högst andel andraspråkstalare skulle vara mer välvilligt inställda till de avvikande formerna än vad som är fallet för elever på andra skolor.

I den första delen av uppsatsen ges en kort bakgrund till de teorier och den terminologi som ligger till grund för andraspråksinlärning. I avsnittet förklaras termer som är relevanta i sammanhanget: första- och andraspråk, interimsspråk, modersmål och flerspråkighet. Här anges vilka skillnader som finns vid inlärning av ett andraspråk jämfört med ett förstaspråk, samt en kort förklaring till varför svenska undervisas enligt två olika kursplaner; svenska och svenska som andraspråk.

Avsnittet om språkvarieteter behandlar hur språk realiseras på olika sätt beroende på vem som kommunicerar, i vilket sammanhang och för vilket syfte. Fokus i detta avsnitt ligger på multietniskt ungdomsspråk som är en varietet som uppstått i storstädernas flerspråkiga bostadsområden. Det multietniska ungdomsspråket beskrivs dels utifrån vilka individer som använder sig av varieteteten, dels utifrån några karakteristiska språkliga drag, närmare bestämt rak ordföljd och grammatiska förenklingar.

Avslutningsvis diskuteras vilka slutsatser som kan dras från enkätsvaren. Det konstateras att eleverna visar sig ha en liberal inställning till sådana språkliga drag som avviker från standardnormen. Okonventionella verbböjningar används i högre grad än rak ordföljd, i motsats till den hypotes som presenterats i uppsatsens inledning. En tänkbar förklaring till detta resultat kan kopplas till den teori jag framfört om att avvikande verbböjning skulle få större uppmärksamhet av vuxna på skolorna. Detta skulle göra användningen av verbformerna till ett mer markerat drag och därför innebär det ett effektivt medel för talarna att visa att de tillhör en ungdomsgrupp som språkligt är avskild från vuxna.

Vad gäller hypotesen om att elever på skolor med hög andel andraspråkselever skulle vara mer välvilligt inställda till multietniskt ungdomsspråk än övriga, är resultaten inte entydiga. Ungdomarna på Slottsstadens skola, den med lägst andel andraspråkstalare, visar förvisso en mindre tillåtande attityd till de normavvikande språkliga dragen än övriga, men eleverna på Stenkulaskolan, som har högst andel andraspråkstalare, visar samtidigt att de använder de undersökta språkliga dragen i mindre omfattning än Möllevångsskolan som har en lägre andel andraspråkselever. En teori som jag använt för att förklara resultaten är att Stenkula- och Möllevångsskolan består av två skilda talgemenskaper. På Stenkulaskolan är eleverna som uppger att de har svenska som sitt modersmål i klar minoritet (10,6 %) och det kan vara en förklaring till att de vill visa solidaritet och identifiering med jämnåriga i bostadsområdet. På Möllevångsskolan är motsvarande grupp inte lika liten (40,4 %) och det kan vara en förklaring till att dessa elever istället väljer att inte visa samma (språkliga) tillhörighet.

Det ska poängteras att Ganuzas avhandling som använts som jämförelsematerial undersökte i vilken utsträckning elever använde sig av rak ordföljd, medan denna undersökning gäller elevers inställning till det språkliga draget. Undersökningarna genomfördes dessutom inte på samma vis och därför ska en inte dra några förhastade slutsatser av jämförelsen. För att kunna uttala sig i frågan med större säkerhet skulle min undersökning behöva kompletteras så att informanterna granskas i egenproducerat tal och skrift och med hjälp av några djupintervjuer.

LITTERATURLISTA

- Abrahamsson, Niclas, 2009: *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.
- Abrahamsson, Niclas & Bylund, Emanuel, 2012: Andraspråksinläring och förstaspråksutveckling i en andraspråkskontext. I *Flerspråkighet: en forskningsöversikt*, red. Kenneth, Hyltenstam, Monica, Axelsson & Inger, Lindberg, 153-246. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på Internet: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/2012_05.pdf
- Ekerot, Lars-Johan, 2011: *Ordföljd, tempus, bestämdhet: föreläsningar om svenska som andraspråk*. 2 [utök.] uppl. Malmö: Gleerup.
- Fraurud, Kari, 2004: Några sociolingvistiska förutsättningar för språklig variation och mångfald i Rinkeby. I *Svenskans beskrivning 26, Förhandlingar vid Tjugosjätte sammankomsten för svenskans beskrivning, Uppsala den 25-26 oktober 2002*, red. Björn, Melander, 25-47. Uppsala: Hallgren & Fallgren
- Fraurud, Kari & Bijvoet, Ellen, 2004: Multietniskt ungdomsspråk och andra varieteter av svenska i flerspråkiga miljöer. I *Svenska som andraspråk - i forskning, undervisning och samhälle*, red. Kenneth, Hyltenstam & Inger, Lindberg, 389-417. Lund: Studentlitteratur.
- Ganuza, Natalia, 2008: *Syntactic variation in the Swedish of adolescents in multilingual urban settings: subject-verb order in declaratives, questions and subordinate clauses*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.
- Ganuza, Natalia, 2011: Syntactic variation in the Swedish of adolescents in multilingual urban settings - a thesis summary. I *Young urban Swedish: variation and change in multilingual settings*, red. Roger, Källström & Inger, Lindberg, 89-103. Gothenburg: Department of Swedish Language, University of Gothenburg. Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/26570>
- Hyltenstam, Kenneth, 2003: Modersmål och svenska som andraspråk. I *Att läsa och skriva: forskning och beprövad erfarenhet*, red. Caroline, Lieberg, Kenneth, Hyltenstam, Mats, Myrberg, Clas-Uno, Frykholm, Madeleine, Hjort, Gert Z, Nordström, Ulla, Wiklund & Magnus, Persson, 45-71. [reviderad upplaga] Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1887>

Hyltenstam, Kenneth & Milani, M. Tommaso, 2012: Flerspråkighetens sociopolitiska och sociokulturella ramar. I *Flerspråkighet: en forskningsöversikt*, red. Kenneth, Hyltenstam, Monica, Axelsson & Inger, Lindberg, 153-246. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på Internet:

http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/2012_05.pdf

Håkansson, Gisela, 2003: *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Lund: Studentlitteratur. Institutet för språk och språkminnen, Uppsala.

<http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/nyord/nyord/aktuellt-nyord/2013-10-21-shobresvenska.html> (2014-04-20)

Norrby, Catrin & Håkansson, Gisela, 2010: *Introduktion till sociolingvistik*. Stockholm: Nordstedt.

Språkbankens Korp, Göteborgs universitet.

<http://spraakbanken.gu.se/korp/#?cqp=%5B%5D&corpus=sweachum,sweacsam,romi,romii,rom99,storsuc,romg,gp1994,gp2001,gp2002,gp2003,gp2004,gp2005,gp2006,gp2007,gp2008,gp2009,gp2010,gp2011,gp2012,gp2d,press65,press76,press95,press96,press97,press98,webbnyheter2001,webbnyheter2002,webbnyheter2003,webbnyheter2005,webbnyheter2006,webbnyheter2007,webbnyheter2008,webbnyheter2009,webbnyheter2010,webbnyheter2011,webbnyheter2012,webbnyheter2013,attasidor,dn1987,ordat,fof&page=0&search=word%7Ctjuva> (2014-04-08)

Statistisk årsbok för Sverige 2014: Stockholm: Statistiska centralbyrån. Tillgänglig på Internet:

http://www.scb.se/Statistik/ Publikationer/OV0904_2014A01_BR_00_A01BR1401.pdf

Svenska akademiens ordlista över svenska språket. 13. uppl. 2006: Stockholm: Svenska akademien. Tillgänglig på Internet:

http://www.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_pa_natet/ordlista

Enkätsvar Stenkulaskolan

Stenkulaskolan TOTALT

tjejer	killar	Totalt
29	37	66

Fråga		Svar 1	%	Svar 2	%	Svar 3	%
1		46	69,69697	23	34,84848	7	10,60606
2		28	42,42424	35	53,0303	20	30,30303
3	*	38	58,46154	38	58,46154	4	6,153846
4		47	71,21212	27	40,90909	6	9,090909
5		8	12,12121	15	22,72727	56	84,84848
6		9	13,63636	29	43,93939	49	74,24242
7		2	3,030303	13	19,69697	58	87,87879
8	*	8	12,30769	17	26,15385	49	75,38462
9	*	14	21,53846	23	35,38462	40	61,53846
10	*	48	73,84615	24	36,92308	5	7,692308
11	*	14	21,53846	29	44,61538	35	53,84615
12	*	16	24,61538	23	35,38462	38	58,46154
13	*	45	69,23077	18	27,69231	15	23,07692
14	*	38	58,46154	28	43,07692	14	21,53846
15	*	24	36,92308	38	58,46154	15	23,07692
16	*	42	64,61538	24	36,92308	12	18,46154
* = en elev har ej svarat ** = två elever har ej svarat							

Stenkulaskolan - svenska som andraspråk

Tjejer	killar	totalt
27	32	59

Fråga		Svar 1	%	Svar 2	%	Svar 3	%
1		41	69,49153	20	33,89831	7	11,86441
2		23	38,98305	30	50,84746	19	32,20339
3	*	34	58,62069	34	58,62069	4	6,896552
4		43	72,88136	24	40,67797	5	8,474576
5		7	11,86441	14	23,72881	50	84,74576
6		7	11,86441	28	47,45763	43	72,88136
7		1	1,694915	12	20,33898	53	89,83051
8	*	8	13,7931	16	27,58621	42	72,41379
9	*	12	20,68966	20	34,48276	36	62,06897
10	*	42	72,41379	22	37,93103	4	6,896552
11	*	12	20,68966	26	44,82759	31	53,44828
12	*	13	22,41379	21	36,2069	34	58,62069
13	*	38	65,51724	17	29,31034	14	24,13793
14	*	32	55,17241	26	44,82759	13	22,41379
15	*	22	37,93103	34	58,62069	12	20,68966
16	*	36	62,06897	22	37,93103	12	20,68966
* = en elev har ej svarat ** = två elever har ej svarat							

Stenkulaskolan - svenska som förstaspråk

tjejer	killar	totalt
2	5	7

Fråga	Svar 1	%	Svar 2	%	Svar 3	%
1	5	71,42857143	3	42,85714		0
2	5	71,42857143	3	42,85714	1	14,28571
3	4	57,14285714	4	57,14286		0
4	4	57,14285714	3	42,85714	1	14,28571
5	1	14,28571429	1	14,28571	6	85,71429
6	2	28,57142857	1	14,28571	6	85,71429
7	1	14,28571429	1	14,28571	5	71,42857
8	0	0	1	14,28571	7	100
9	2	28,57142857	3	42,85714	4	57,14286
10	6	85,71428571	2	28,57143	1	14,28571
11	2	28,57142857	3	42,85714	4	57,14286
12	3	42,85714286	2	28,57143	4	57,14286
13	7	100	1	14,28571	1	14,28571
14	6	85,71428571	2	28,57143	1	14,28571
15	2	28,57142857	4	57,14286	3	42,85714
16	6	85,71428571	2	28,57143	0	0

Enkät svar Møllevångsskolan

Møllevångsskolan TOTALT

tjejer	killar	totalt
23	29	52

Fråga		Svar 1	%	Svar 2	%	Svar 3	%
1		40	76,92308	18	34,61538	8	15,38462
2		35	67,30769	23	44,23077	17	32,69231
3		40	76,92308	25	48,07692	5	9,615385
4	*	38	76	24	48	9	18
5		10	19,23077	12	23,07692	41	78,84615
6		16	30,76923	17	32,69231	32	61,53846
7		2	3,846154	15	28,84615	41	78,84615
8	*	20	39,21569	11	21,56863	27	52,94118
9	**	21	42	21	42	21	42
10	**	40	80	22	44	5	10
11	*	13	25,4902	13	25,4902	32	62,7451
12	*	11	21,56863	23	45,09804	32	62,7451
13	*	48	94,11765	20	39,21569	3	5,882353
14	*	41	80,39216	24	47,05882	10	19,60784
15	*	35	68,62745	25	49,01961	10	19,60784
16	*	46	90,19608	24	47,05882	2	3,921569
* = en elev har ej svarat ** = två elever har ej svarat							

Möllevångsskolan - svenska som andraspråk

tjejer	killar	totalt
15	16	31

Fråga		Svar 1	%	Svar 2	%	Svar 3	%
1		26	83,87097	9	29,03226	4	12,90323
2		25	80,64516	13	41,93548	6	19,35484
3		26	83,87097	13	41,93548	2	6,451613
4	*	24	80	12	40	6	20
5		10	32,25806	8	25,80645	23	74,19355
6		13	41,93548	9	29,03226	19	61,29032
7		2	6,451613	10	32,25806	24	77,41935
8	*	14	46,66667	5	16,66667	15	50
9	**	12	41,37931	11	37,93103	13	44,82759
10		25	83,33333	11	36,66667	1	3,333333
11	*	8	26,66667	6	20	20	66,66667
12	*	8	26,66667	13	43,33333	18	60
13		29	96,66667	10	33,33333	0	0
14		26	86,66667	11	36,66667	4	13,33333
15		22	73,33333	14	46,66667	4	13,33333
16		27	90	13	43,33333	0	0

* = en elev har ej svarat
 ** = två elever har ej svarat

Möllevångsskolan - svenska som förstaspråk

tjejer	killar	totalt
7	14	21

Fråga	Svar 1	%	Svar 2	%	Svar 3	%
1	14	66,66667	9	42,85714	4	19,04762
2	10	47,61905	10	47,61905	11	52,38095
3	14	66,66667	11	52,38095	4	19,04762
4	*	70	12	60	3	15
5	1	4,761905	7	33,33333	15	71,42857
6	3	14,28571	8	38,09524	13	61,90476
7		0	5	23,80952	17	80,95238
8	6	28,57143	6	28,57143	12	57,14286
9	9	42,85714	10	47,61905	8	38,09524
10	15	71,42857	11	52,38095	4	19,04762
11	5	23,80952	7	33,33333	12	57,14286
12	3	14,28571	10	47,61905	14	66,66667
13	19	90,47619	10	47,61905	3	14,28571
14	15	71,42857	13	61,90476	6	28,57143
15	13	61,90476	11	52,38095	6	28,57143
16	19	90,47619	11	52,38095	2	9,52381
* = en elev har ej svarat						

Enkät svar Slottsstadens skola

Slottsstadens skola TOTALT

tjejer	killar	totalt
45	47	92

Fråga		Svar 1	%	Svar 2	%	Svar 3	%
1	*	83	91,20879	39	42,85714	6	6,593407
2		4	4,347826	17	18,47826	81	88,04348
3		77	83,69565	43	46,73913	10	10,86957
4		85	92,3913	41	44,56522	4	4,347826
5		2	2,173913	7	7,608696	88	95,65217
6		4	4,347826	26	28,26087	75	81,52174
7		4	4,347826	12	13,04348	81	88,04348
8		9	9,782609	11	11,95652	79	85,86957
9		4	4,347826	9	9,782609	87	94,56522
10		85	92,3913	40	43,47826	6	6,521739
11	*	8	8,791209	16	17,58242	77	84,61538
12		6	6,521739	18	19,56522	78	84,78261
13		88	95,65217	34	36,95652	4	4,347826
14		69	75	39	42,3913	16	17,3913
15		66	71,73913	44	47,82609	16	17,3913
16		91	98,91304	33	35,86957	1	1,086957
* = en elev har ej svarat							

Slottsstadens skola - svenska som andraspråk

tjejer	killar	totalt
5	10	15

Fråga	Svar 1	%	Svar 2	%	Svar 3	%
1	11	78,57143	5	35,71429	5	35,71429
2	1	6,66667	6	40	10	66,66667
3	12	80	5	33,33333	4	26,66667
4	14	93,33333	5	33,33333	1	6,66667
5	1	6,66667	2	13,33333	13	86,66667
6	1	6,66667	4	26,66667	11	73,33333
7	1	6,66667	4	26,66667	12	80
8	1	6,66667	3	20	12	80
9	4	26,66667	2	13,33333	11	73,33333
10	15	100	5	33,33333	1	6,66667
11	2	13,33333	4	26,66667	12	80
12	4	26,66667	3	20	11	73,33333
13	14	93,33333	4	26,66667	1	6,66667
14	17	113,3333	4	26,66667	4	26,66667
15	12	80	6	40	3	20
16	14	93,33333	5	33,33333	0	0

Slottsstadens skola - svenska som förstaspråk

tjejer	killar	totalt
40	37	77

Fråga		Svar 1	%	Svar 2	%	Svar 3	%
1	*	72	93,50649	34	44,15584	1	1,298701
2		3	3,896104	11	14,28571	71	92,20779
3		65	84,41558	38	49,35065	6	7,792208
4		71	92,20779	36	46,75325	3	3,896104
5		1	1,298701	5	6,493506	75	97,4026
6		3	3,896104	22	28,57143	64	83,11688
7		3	3,896104	8	10,38961	69	89,61039
8		8	10,38961	8	10,38961	67	87,01299
9			0	7	9,090909	76	98,7013
10		70	90,90909	35	45,45455	5	6,493506
11	*	6	7,792208	12	15,58442	65	84,41558
12		2	2,597403	15	19,48052	67	87,01299
13		74	96,1039	30	38,96104	3	3,896104
14		58	75,32468	35	45,45455	12	15,58442
15		54	70,12987	38	49,35065	13	16,88312
16		77	100	28	36,36364	0	0
* = en elev har ej svarat							

Undersökning om språkvanor hos skolungdomar

Läs igenom meningarna och markera de alternativ du tycker passar bäst. Du får markera fler än ett kryss per mening.

Tjej Kille

Vilket är ditt modersmål? _____

Vilken klass går du i? _____

Vilka språk talar du? _____

Vilket språk tycker du att du är bäst på? _____

1. Läraren blev så arg att hon svor högt under lektionen.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

2. Någon tjuvade min cykel idag.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

3. Igår tittade hans föräldrar på en film.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

4. Hon tryckte på knappen och väntade på hissen.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

5. Imorgon mina kusiner kommer för att hälsa på.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

6. Hon hållde på och störa under hela lektionen.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

7. Där borta den snygga killen går.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

8. Oftast vi får läxor i början av veckan.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

9. Jag track på knappen, men Tv:n funkade ändå inte.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

10. Där sitter den smarta tjejen.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

11. Läraren gick först och sen eleverna gick efter.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

12. Han svärde att han skulle ta med min telefon idag.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

13. Eleven höll upp dörren för läraren.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

14. Ibland slipper vi läxor en hel vecka!

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

15. Tjejen köpte godis och sen köpte killen biobiljetterna.

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

16. Såg du vem som stal hennes mobiltelefon?

- Jag hade kunnat säga så.
- Mina kompisar hade kunnat säga så.
- Jag tycker meningens låter fel.

Information till elever

Hej!

Jag skriver just nu en uppsats i ämnet Svenska som andraspråk vid Lunds universitet och skulle behöva din hjälp.

Uppsatsen ska handla om hur ungdomar använder sig av svenska språket.

Dina svar kommer att vara helt konfidentiella. Det betyder att de bara används i min undersökning och att de inte ska betygsättas på något sätt.

Jag vill gärna veta vilken årkurs du läser, om du är kille eller tjej och få lite information om vilka språk du kan. Därför ber jag dig fylla i modersmål, språkkunskaper och vilket språk du tycker du är bäst på. I övrigt kommer du att vara helt anonym.

Tack för din medverkan, utan din hjälp skulle jag inte kunna genomföra min undersökning!

Med vänlig hälsning

Lotfi Heuman